

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора, професора
кафедри адміністративного та інформаційного права Навчально-
наукового інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»
Парпан Уляни Михайлівни на дисертаційну роботу
Польної Оксани Орестівни на тему: «Адміністративно-правовий механізм
обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»
від 25.07.2022 р.**

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Проблема адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя, вирішення якої є метою дослідження Польної О. О., є актуальною та значущою в умовах сьогодення, враховуючи реформування національного законодавства України з огляду на стандарти обмеження спільної роботи близьких осіб, які притаманні європейській спільноті.

Незважаючи на те, що Верховна Рада України приділяє значну увагу антикорупційному законодавству після Революції Гідності та підписання «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», не можна однозначно стверджувати, що науковці приділили відповідну увагу адміністративно-правовому механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя.

Власне через це актуальним залишається питання щодо оптимізації адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя в Україні. З іншого боку є необхідність щодо визначення переліку суб'єктів, які забезпечують дотримання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя.

Вказані проблеми та відповідні статистичні показники зумовлюють необхідність ґрунтовного дослідження особливостей та ефективності адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Представлена дисертаційна робота була реалізована відповідно до положень Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства ЄС, затвердженої Законом України від 18 березня 2004 року № 1629-IV, Стратегії розвитку судової системи в Україні на 2015–2020 роки, схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015, Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 року № 474-р, Стратегії розвитку Національної школи суддів України на 2016–2020 роки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації та їхня достовірність.

Дисертація Польної О. О. є завершеним науковим твором, який виконано на належному методичному рівні. Наукові положення, висновки, рекомендації, сформульовані у дисертації, зроблені на основі детального аналізу наукових праць представників адміністративно-правової науки, вивчення та порівняння положень національного та зарубіжного законодавства, опрацювання емпіричних матеріалів.

Перевагою дисертації є дослідження великої кількості нормативно-правових актів та загальнотеоретичних наукових праць.

У ході дослідження дисертанткою використано комплекс загальних і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання, що дало змогу досягнути поставленої мети й забезпечити наукову достовірність та чіткість сформульованих висновків. Так, використання формально-юридичного методу та методу моделювання дозволило комплексно окреслити загальну

характеристику адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя та адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя, визначити антикорупційну роль та значення досліджуваного адміністративно-правового обмеження, сформулювати пропозиції щодо основних шляхів оптимізації функціонування адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя. Завдяки системно-структурному методу було виокремлено та систематизовано особливі риси адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя, визначенню кола суб'єктів, які забезпечують дотримання вимог адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя, встановленню та систематизації форм, методів і процедур адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя. Порівняльно-правовий метод використовувався під час порівняння особливостей правового регулювання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя у державах-членах Європейського Союзу та, в сукупності із аналітичним методом – у процесі з'ясування можливостей використання зарубіжного досвіду правового регулювання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя під час вдосконалення адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя в Україні. Все це свідчить про оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності у повній мірі.

Наукова новизна отриманих результатів. Дисертаційне дослідження Польної О. О. є одним з перших в українській науці адміністративного права комплексних наукових досліджень сутності, теоретичних і практичних проблем правового механізму адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя в Україні.

До числа найвагоміших результатів дослідження можна зокрема віднести такі положення, які самостійно сформульовані автором.

У підрозділі 1.2. авторка справедливо зазначає, що адміністративно-правове обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя є, по суті, результатом суспільного запиту на зниження рівня толерантності до корупції в системі публічної адміністрації загалом та в системі правосуддя зокрема. Саме тому задоволення суспільного запиту можливе у разі:

—постійної роботи компетентних суб'єктів щодо системного запобігання корупції, зокрема, у частині недопущення «непотифічної практики», що є фундаментом, на якому укорінюється корупція на публічній службі;

—комплексного вдосконалення функціонування адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя в межах поточної судово-правової реформи в Україні.

У підрозділі 1.3. Польна О. О. виділяє функції адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя регулятивного характеру до числа яких віднесено:

- 1) інтегративну функцію;
- 2) орієнтуючу функцію;
- 3) стабілізуючу функцію;
- 4) інформаційно-комунікативну функцію.

Крім цього виділено функції адміністративно-правового механізму обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя охоронного характеру:

- 1) стимулююча функція;
- 2) обмежувальна функція;
- 3) координуюча функція;
- 4) захисна функція.

Важливим досягненням дисертантки є визначення суб'єктів забезпечення дотримання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких

осіб у системі правосуддя у підрозділі 2.1. Так, Польна О. О. поділяє суб'єктів на такі групи:

1) постійнодіючі суб'єкти забезпечення дотримання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя України, які включають такі підгрупи:

—спеціальний суб'єкт забезпечення дотримання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя України – Рада суддів України;

—суб'єкт забезпечення дотримання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у судах та в територіальних управліннях Державної судової адміністрації України;

—суб'єкти забезпечення дотримання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у Конституційному Суді України;

—суб'єкти забезпечення дотримання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у судах України;

—суб'єкти забезпечення дотримання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб в органах суддівського самоврядування.

2) конкурсні суб'єкти забезпечення дотримання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя;

3) позасистемні суб'єкти забезпечення дотримання адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя:

—громадянське суспільство;

—засоби масової інформації.

Підтримуємо висновок авторки про необхідність створення Єдиного державного реєстру близьких осіб в системі правосуддя України, що буде містити інформацію про: 1) заяви про наявність близьких осіб, які займають посади державної служби в системі правосуддя та рішення щодо розгляду цих заяв; 2) заяви про наміри підпорядкованих посадових осіб стати близькими

особами та рішення щодо розгляду цих заяв; 3) декларації родинних зв'язків суддів (кандидатів на посаду судді) та матеріали щодо неповноти, недостовірності даних, викладених у цих деклараціях; 4) перелік осіб, котрі порушили адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя; 5) схеми родинних зв'язків у системі правосуддя, на основі яких програма визначає міру корупційного ризику заміщення тією чи іншою особою посади в системі правосуддя.

Дисертаційна робота Польної Оксани Орестівни відповідає «Вимогам до оформлення дисертації», затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях. Основні результати дисертації відображено в чотирьох наукових працях, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації та у двох наукових працях, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Окремо слід виділити ґрунтовну наукову працю Польної О. О. на тему: «Антикорупційне значення адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя», яка присвячена формулюванню актуальної комплексної наукової думки про антикорупційне значення адміністративно-правового обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя України.

Це дозволяє стверджувати, що авторка продемонструвала високий рівень виконання поставленого наукового завдання не тільки під час написання дисертаційного дослідження, а й під час роботи з іншими науковими працями.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Визнаючи високий теоретичний та практичний рівень роботи Польної О. О. та її роль у розв'язанні окресленої наукової проблеми, варто звернути увагу на те, що це не виключає потреби критичного аналізу до окремих положень дисертації, що дозволяє висловити певні міркування та зауваження.

1. Авторка доходить до думки, що правозастосовні форми обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя охоплює такі юридично значимі форми адміністративно-правової діяльності як установча форма обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя,) форма видання індивідуальних актів щодо обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя, контрольна форма обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя та інтерпретаційна форма обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя (с. 112-114). Однак авторкою вони були висвітлені лише епізодично.

2. Дисертантка акцентує увагу на тому, що зв'язок публічно-правових процедур із корупцією та заходами запобігання, протидії корупції виявляється у тому, що відповідне явище має місце тоді, коли суб'єкт публічної влади здійснює публічно-правові процедури, порушуючи порядок їх здійснення, керуючись корупційним мотивом. При цьому Польна О. О. припускає: «... що передбачена законодавством процедура регламентована таким чином, що практично унеможлиблює використання її суб'єктом публічної влади задля досягнення мети, що не узгоджується із засадою законності, верховенства права, людиноцентризму та справедливості» (с. 126-127). Виходячи з такого формулювання, залишається незрозумілим, які саме аргументи дозволяють авторці дійти до такого припущення.

3. Дисертантка використовує у роботі поняття «корупційний мотив» (с. с. 127, 142, 175, 176), однак у тексті відсутнє розуміння того, що саме охоплюється цим поняттям. Тому є потреба внести роз'яснення щодо цього.

4. У роботі Польна О. О. часто посилається на «Індекс сприйняття корупції» (с. 151-155, 158). Проте залишається кілька питань щодо цього. По-перше, який механізм визначення індексу конкретної держави? По-друге, чи існує окремий показник, який дозволяє визначити індекс сприйняття корупції саме в системі правосуддя? По-третє, чому автором не було досліджено «Індекс сприйняття корупції» за 2021 рік? По-четверте, чи дозволяє вказаний індекс дослідити фактичний рівень корупції, чи мова йде виключно про перцепцію? По-

п'яте, чи існують альтернативні способи, що дозволяють виміряти рівень корупції?

Висновок щодо відповідності дисертації вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»

Дисертаційне дослідження Польної Оксани Орестівни на тему: «Адміністративно-правовий механізм обмеження спільної роботи близьких осіб у системі правосуддя» є самостійною кваліфікованою науковою працею. Актуальність теми дослідження, використані методи та наукова новизна дослідження дозволяють стверджувати, що робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а Польна Оксана Орестівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

професор кафедри адміністративного
та інформаційного права
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
Національного університету
«Львівська політехніка»,
д. ю. н., професор

Уляна ПАРПАН

Підпис проф. Парпан У. М. засвідчую:
Вчений секретар
НУ «Львівська політехніка»
к.т.н., доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ